

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1



Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Є24 **Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень** : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. – Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

важливу роль у зміцненні конкурентних позицій бізнес-структури, розвитку нових ринків та збільшенні її прибутковості.

На жаль, український бізнес не є лідером у сфері інновацій. За даними Організації економічного співробітництва та розвитку, витрати на науково-дослідну діяльність в Україні становлять менше 1 % ВВП, що значно менше, ніж у розвинутих країнах світу. Це свідчить про те, що українські компанії не приділяють достатньо уваги інноваціям та не інвестують достатньо в дослідження та розробки.

У рейтингу Global Innovation Index 2021 Україна знизила свій показник та опустилася на 4 позиції в порівнянні з 2020 роком, зайнявши 49 місце з результатом 35,6 бала зі 100. Крім того, серед 39 економік Європи, Україна зайняла 32 місце [1].

Інноваційна активність в Україні неоднозначна і залежить від різних факторів. Хоча деякі показники (наприклад, кількість зареєстрованих патентів) свідчать про зростання інноваційної складової, інші показники (наприклад, обсяг витрат на НДР та впровадження інновацій) – про зниження рівня інноваційної активності.

Умови війни значно змінюють динаміку розвитку індустрії, збільшуючи складнощі та ризики. До основних проблем, з якими стикається стартап індустрія в Україні в умовах війни, можна віднести:

1. Безпека: війна створює небезпеку для бізнесу, в тому числі для стартапів.

2. Економічна нестабільність: війна призводить до зниження економічної активності в країні, що може негативно вплинути на розвиток стартапів.

3. Відсутність фінансування: умови війни зроблять інвесторів більш обережними та непевними. Це призводить до зменшення кількості доступних джерел фінансування для стартапів.

4. Втрата технічних спеціалістів: через війну, частка технічних спеціалістів покидає країну для пошуку роботи та забезпечення своєї безпеки. Це може призводити до зменшення кількості досвідчених фахівців, доступних для стартапів.

5. Погіршення іміджу країни: війна призводить до погіршення іміджу країни в очах іноземних інвесторів та партнерів. Це знижує інтерес до співпраці з українськими стартапами та підприємствами.

Крім того, війна впливає на розвиток інфраструктури, особливо в регіонах, де йдуть бойові дії. Недостатня розвиненість інфраструктури ускладнює здійснення бізнес-операцій і обумовлює втрату підтримки з боку держави.

Також війна в країні призводить до зменшення попиту на деякі продукти та послуги, що затримує розвиток деяких стартапів. Змінюються пріоритети держави та перерозподіл фінансових ресурсів, що негативно впливає на розвиток стартапів у деяких галузях.

Крім того, український бізнес стикається з проблемами в галузях, що потребують значних інвестицій та високотехнологічних рішень, таких як енергетика, транспорт, медицина, телекомунікації тощо. Недостатня регуляторна база, слабкість інфраструктури та проблеми з доступністю кредитів ускладнюють можливість розвитку інноваційних проектів в цих сферах.

В Україні досі недостатньо високо розвинені механізми комерціалізації та трансферу технологій, що є необхідним елементом розвитку інноваційного бізнесу. Низька культура інновацій та недостатня підтримка з боку держави, банків та інших організацій також ускладнюють розвиток інноваційного бізнесу в Україні.

Проте, слід зазначити, що є певні позитивні зрушення в цьому напрямку. Нещодавнім прикладом успішного впровадження інновацій може слугувати електронна система ProZorro та Дія, які стали кращим прикладом державного IT-продукту у світі, та багато інших бізнес-ідей [2]. Це доводить, що українські компанії можуть досягати успіху в сфері інновацій, якщо вони будуть приділяти достатню увагу дослідженням та розробкам і робити ставку на нові ідеї та технології.

Для того, щоб інноваційна діяльність стала ефективною, необхідно проводити постійний моніторинг інноваційних технологій та ринків, залучати висококваліфікованих спеціалістів та партнерів, які зможуть сприяти впровадженню інноваційних рішень.

Наприклад, одним з важливих напрямів розвитку інновацій в українському бізнесі може стати розробка та впровадження нових енергоефективних технологій, що може значно зменшити витрати на енергопостачання та сприяти збереженню довкілля. Крім того, розробка та впровадження інноваційних методів управління бізнесом, таких як керування процесами та проектами, може значно покращити ефективність діяльності компаній та забезпечити їхню конкурентоспроможність на ринку.

Отже, інновації є ключовим фактором успіху в сучасному бізнесі, і Україна не є винятком. Щоб забезпечити розвиток інновацій в українському бізнесі, необхідно створити сприятливе середовище для їх розвитку, залучати висококваліфікованих фахівців та інвестувати в дослідження та розробки. Тільки так Україна зможе стати сильним гравцем на міжнародному ринку та забезпечити сталість свого економічного розвитку.

Найбільшу роль у розвитку інновацій в українському бізнесі можуть зіграти самі підприємці, які повинні бути відкриті до впровадження нових ідей та технологій, прагнути до покращення своїх бізнес-процесів та постійно навчатися. Також важливо підтримувати співпрацю між компаніями, обмінюватися досвідом та знаннями, що може стати ключовим фактором в успішному впровадженні інновацій.

Крім того, важливим елементом розвитку інновацій в Україні є державна підтримка, яка може забезпечити реалізацію інноваційних ідей та збільшення їх імпаكتу на економіку країни. Наприклад, за мирних часів державні програми та фінансування досліджень можуть стимулювати інноваційну діяльність в Україні [3].

У світлі вищезгаданих проблем та ризиків необхідно впроваджувати в Україні нові підходи до підтримки інноваційного бізнесу. За мирних часів це може бути досягнуто шляхом створення більш прозорого та привабливого середовища для інвестицій, підтримки розвитку інфраструктури та підготовки висококваліфікованих кадрів.

Для подолання проблеми розвитку інноваційності українських бізнес-структур в умовах війни можна запропонувати наступні шляхи:

1. Підтримка державою. Держава повинна створити сприятливі умови для розвитку інноваційних підприємств та стартапів, зокрема, забезпечити доступ до фінансових ресурсів, розробити ефективні програми підтримки, надати допомогу у відкритті доступу до новітніх технологій та знань.

2. Співпраця з академічними та науковими установами. Бізнес-структури повинні взаємодіяти з науковими та академічними установами, зокрема, університетами, щоб мати доступ до новітніх технологій та знань, які можуть стимулювати розвиток інноваційних продуктів та послуг.

3. Залучення міжнародних інвестицій. Українські бізнес-структури повинні активно залучати міжнародні інвестиції для розвитку інноваційних продуктів та послуг. Це дозволить підприємствам здійснювати інноваційну діяльність на високому рівні та отримувати конкурентні переваги на міжнародному ринку.

4. Розвиток інноваційної культури в компаніях. Українські бізнес-структури повинні активно впроваджувати інноваційну культуру в свою діяльність, зокрема, сприяти розвитку творчого підходу, залученню нових ідей та створенню сприятливого середовища для розвитку інноваційних продуктів та послуг.

Реалізація цих пропозицій дозволить вирішити проблеми, з якими стикається український бізнес, зокрема, знизити витрати на дослідження та розробки, покращити якість продукції та послуг, збільшити конкурентоспроможність на ринку, створити нові робочі місця та забезпечити стабільний розвиток підприємств.

Розвиток інновацій повинен бути націлений на досягнення сталого економічного росту, який забезпечить відновлення та економічну стабільність України, поліпшення якості життя її громадян.

Не дивлячись на негативні наслідки війни, є позитивні приклади успішної інноваційної діяльності деяких українських компаній. Це свідчить про те, що українські бізнес-структури мають потенційні можливості для розвитку інноваційності.

Для цього, необхідно забезпечити сприятливе середовище для інновацій, залучити інвестиції та забезпечити доступ до новітніх технологій та знань. Крім того, важливо розвивати освіту та науку, залучати молодих талановитих людей та сприяти їх розвитку.

Інноваційність є ключовим фактором успішного розвитку українських бізнес-структур, а вирішення економічних проблем, пов'язаних з війною, можливе через розвиток інноваційної діяльності в країні.

Список використаних джерел:

1. Глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index) 2021. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Print?lang=uk-UA&id=69b9a9bf-5fbc-4035-8c0f-ac26b853c0eb>

2. Державний реєстр інноваційних проєктів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/innovacijna-diyalnist-ta-transfer-tehnologij/innovacijni-proekti/derzhavnij-reyestr-innovacijnih-proektiv>
3. Про затвердження плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.12.2021 № 1687-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1687-2021-%D1%80#Text>

Ключові слова: стартап, інновації, бізнес-ідеї, бізнес-структури, інноваційна діяльність в умовах війни.

Key words: startup, innovation, business ideas, business structures, innovative activity in the conditions of war.

КОРНІЛОВА ОЛЕСЯ ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри національної економіки, PhD*

КАЛМИКОВА НАТАЛЯ ЮРІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри національної економіки*

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Останнім часом, концепція розвитку людського капіталу стала надзвичайно популярною. У зв'язку з інформатизацією, глобалізацією та перехід розвинених країн до постіндустріальної економіки виникла необхідність глибшого дослідження розуміння ролі людини та накопичення її трудової, інтелектуальної та творчої діяльності.

Зазначена проблема спонукала вчених до посиленого дослідження процесів, пов'язаних з накопиченням, збереженням та відтворенням людського капіталу, який розглядається як окремий ресурс. Вивчення, а також належне забезпечення загального стану, структури і рівня розвитку людського капіталу є визначальними для забезпечення конкурентоспроможності, ефективності та зростання національного господарства будь-якої країни.

Сьогодні вивчення проблем підвищення ефективності використання продуктивних сил людей, що реалізуються в сучасних умовах у формі людського капіталу є не просто актуальним, а висувається в розряд першочергових завдань у структурі соціально-економічних досліджень. Це передбачає проведення глибоких наукових досліджень даної проблеми [3].

Теоретичні та практичні питання розвитку людського капіталу було розглянуто в працях відомих вітчизняних та зарубіжних науковців. Більшість науковців наполягають на тому, що економічна якість та цінність будь-якого соціально-економічного процесу залежить від ефективного відтворення людського капіталу. Вважається,

Галімурка Петро Іванович Тимчасові заходи Міжнародного суду ООН як підстава для обмеження юрисдикційних імунітетів: український контекст . . .	389
Громлюк Аліна Віталіївна Проблемні питання розгляду справ ЄСПЛ за скаргами щодо порушення права власності . . .	392
Джевага-Третьякова Світлана Юрійвна Становлення та розвиток концесії . . .	394
Димов Кирило Борисович Розвиток міжнародних та національних механізмів захисту права на житло біженців та вимушених мігрантів внаслідок міжнародного збройного конфлікту в Україні . . .	397
Жакун Маргарита Юрійвна Захист іноземних інвестицій в умовах воєнного стану: міжнародний досвід для України . . .	401
Мануїлова Катерина Вікторівна, Рудецька Поліна Андріївна Міжнародна кримінальна відповідальність посадових осіб держави за вчинення міжнародного злочину . . .	404
Редченко Ярослав Олександрович Міжнародно-правова проблематика визнання цифрових валют офіційними платіжними засобами . . .	407
Степанова Снежана Петрівна Елементи нової моделі міжнародного волонтерства в Україні . . .	411
Череповський Костянтин Валерійович Справедливий і рівноправний режим як багатопарова комбінація принципів права . . .	415
Шипко Станіслав Олегівч Міжнародно-правове регулювання боротьби з кіберзлочинністю . . .	419

СЕКЦІЯ 9 ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ, ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННА ВІДБУДОВА УКРАЇНИ

Кібік Ольга Миколаївна, Слободянюк Ольга Василівна Інтеграційна стратегія в системі забезпечення відновлення та розвитку України . . .	422
Котковський Володимир Станіславович Повоєнне реформування енергетичного комплексу України . . .	426
Котлубай Вячеслав Олексійович Підвищення рівня інноваційності українських бізнес-структур в умовах війни . . .	428